


	<b>URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU</b> ul. Jana H. Dąbrowskiego 79, 60-959 Poznań		
	Opracowania sygnałne	Data opracowania: styczeń 2013	
	Kontakt: e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl tel. 61 27 98 200, fax 61 27 98 100	<a href="http://www.stat.gov.pl/poznan">http://www.stat.gov.pl/poznan</a>	

## STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2011 R.

### Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania gruntów

Według stanu na 1 stycznia 2011 r. ogólna powierzchnia województwa wielkopolskiego wynosiła 2982,7 tys. ha, co stanowiło 9,5% powierzchni Polski. Użytki rolne zajmowały 1944,7 tys. ha (spadek w stosunku do poprzedniego roku o 0,2%), tj. 65,2% powierzchni województwa i 10,3% obszaru użytków rolnych kraju. Powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się w porównaniu z 2010 r. (o 0,3%) i obejmowała 793,4 tys. ha, co stanowiło 26,6% obszaru województwa. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (tereny mieszkaniowe, przemysłowe i komunikacyjne oraz użytki kopalne) w ogólnej powierzchni województwa w skali roku wzrósł nieznacznie i wynosił 5,1%. Udział wód oraz nieużytków wyniósł, podobnie jak przed rokiem, 1,4% oraz 1,2%.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, tj. takich, które całkowicie utraciły przydatność do produkcji rolnej lub leśnej na skutek działalności przemysłowej i wydobywczej, w końcu 2011 r. wynosiła 9,8 tys. ha (9,6 tys. ha przed rokiem), stanowiąc 15,3% gruntów krajowych wymagających rekultywacji.

W 2011 r. w województwie wielkopolskim zrekultywowano 221 ha gruntów (o 23,3% mniej niż w 2010 r.), a 194 ha (o 37,6% więcej niż przed rokiem) zagospodarowano. Na cele rolnicze przeznaczono 70,6% gruntów zrekultywowanych oraz 89,7% gruntów zagospodarowanych; przed rokiem udziały te wynosiły odpowiednio 85,1% i 70,2%.

### Zanieczyszczenie powietrza

W 2011 r. za szczególnie uciążliwe dla środowiska w województwie wielkopolskim uznano 130 zakładów (w roku poprzednim 128 zakładów), które wyemitowały łącznie 5,2 tys. ton pyłowych zanieczyszczeń powietrza. Największa ilość pyłowych zanieczyszczeń powietrza (88,5%; przed rokiem 89,7%) pochodziła ze spalania paliw. Rozmiary zanieczyszczeń pyłowych wyemitowanych w 2011 r. (9,0% zanieczyszczeń krajowych) okazały się mniejsze o 7,6% niż w poprzednim roku.

Emisja zanieczyszczeń gazowych w 2011 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 16702,2 tys. ton, co stanowiło 7,6% emisji krajowej. W skali roku rozmiary zanieczyszczeń gazowych zmniejszyły się o 0,6%. Wśród zanieczyszczeń gazowych najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz gazy cieplarniane (dwutlenek węgla i metan). W 2011 r. emisja dwutlenku siarki wyniosła 36,4 tys. ton,

tlenków azotu – 24,2 tys. ton, a dwutlenku węgla – 16616,1 tys. ton. Ponadto do atmosfery wyemitowano 15,5 tys. ton metanu oraz 8,5 tys. ton tlenku węgla. W porównaniu z 2010 r. do atmosfery trafiło więcej dwutlenku siarki (o 18,7%), tlenku węgla (o 12,7%) oraz tlenków azotu (o 1,1%). Spadła natomiast emisja metanu (o 1,4%) i dwutlenku węgla (o 0,6%).

W 2011 r. w województwie wielkopolskim na 1 km<sup>2</sup> wyemitowano, podobnie jak przed rokiem, przeciętnie 0,2 ton zanieczyszczeń pyłowych. Przeciętna emisja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wzrosła w ciągu roku o 0,2 ton i wyniosła 2,9 ton na 1 km<sup>2</sup>. Największy udział w emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza miały przedsiębiorstwa działające na terenie powiatu tureckiego, które wyemitowały 39,1% ogółu zanieczyszczeń pyłowych i 26,3% zanieczyszczeń gazowych, a także zlokalizowane w Koninie (odpowiednio 12,7% i 53,3%) oraz Poznaniu (odpowiednio 9,4% i 9,6%). Przed rokiem udziały te wynosiły odpowiednio: dla powiatu tureckiego 41,2% i 26,0%, dla Konina 10,2% i 52,5% oraz dla Poznania 7,7% i 10,1%.

Według stanu na koniec 2011 r., urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 87 zakładów tj. 66,9% (przed rokiem 68,8%), a urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych, podobnie jak w 2010 r., 19 zakładów (14,6%). W zainstalowanych urządzeniach zatrzymano bądź zneutralizowano 1644,9 tys. ton pyłów, czyli 99,7% ogółu wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (99,6% w 2010 r.) oraz 127,8 tys. ton gazów, tj. 59,8% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wytworzonych w województwie (60,7% przed rokiem). Najwyższe współczynniki redukcji zanieczyszczeń pyłowych odnotowano, podobnie jak w 2010 r., w powiatach grodziskim (100,0%) i tureckim (99,6%) oraz w Koninie (99,9%) i Poznaniu (99,6%). Zanieczyszczenia gazowe, podobnie jak przed rokiem, w największym stopniu zostały zredukowane w powiatach wągrowieckim (97,8%) i ostrzeszowskim (80,0%) oraz w Koninie (85,4%).

### Gospodarka wodno-ściekowa

Woda, jako ważny element środowiska, ma istotny wpływ na gospodarkę narodową. W 2011 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa wielkopolskiego wynosiły 1623,4 hm<sup>3</sup> i stanowiły 9,4% zasobów krajowych. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniósł 1841,5 hm<sup>3</sup>, co stanowiło 16,5% poboru wody w Polsce. Największa ilość wody (82,9%) była pobierana na cele produkcyjne. Pobór wody zwiększył się – w porównaniu z 2010 r. – o 16,4%, co spowodowane było głównie wzrostem (o 20,5%) zapotrzebowania na cele produkcyjne. Na cele eksploatacji sieci wodociągowej pobrano 11,0%, a na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnienie stawów rybnych – 6,1% (tę ilość wody zużyto do nawodnienia 21,0 tys. ha użytków rolnych i leśnych oraz do napełnienia 4,8 tys. ha stawów rybnych). W skali roku pobór wody na cele eksploatacji sieci wodociągowej wzrósł o 1,0%, natomiast pobór wody na potrzeby nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnianie stawów rybnych spadł o 1,9%. Woda na cele produkcyjne pochodziła głównie z ujęć powierzchniowych (w 98,6%), podczas gdy woda na cele gospodarki komunalnej – głównie z ujęć podziemnych (w 90,9%).

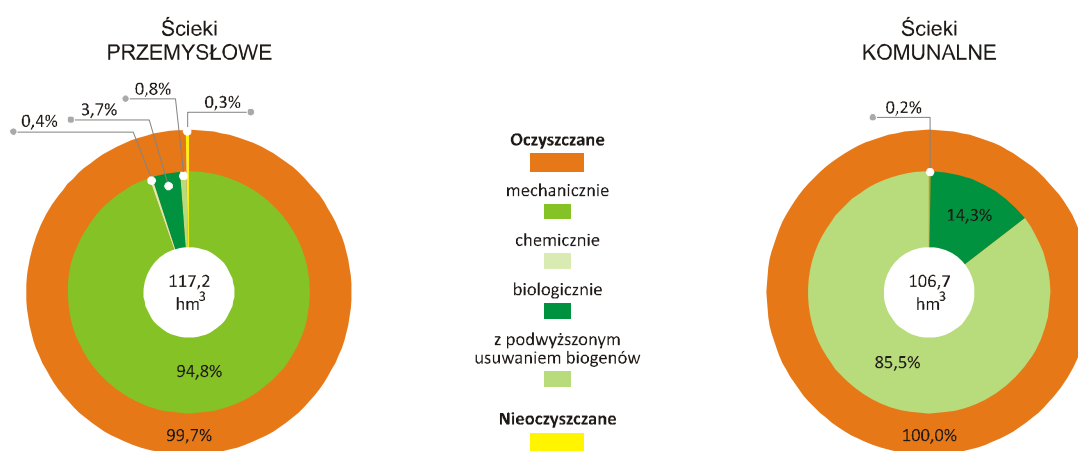
W 2011 r. w województwie wielkopolskim do wód i do ziemi odprowadzono łącznie 1713,6 hm<sup>3</sup> ścieków przemysłowych i komunalnych (o 19,8% więcej niż w 2010 r.), co stanowiło 18,1% ścieków odprowadzonych w kraju. Oczyszczania wymagało 223,9 hm<sup>3</sup> ścieków (9,9% krajowych ścieków wymagających oczyszczenia), z czego oczyszczono 99,8%. Ilość ścieków wymagających oczyszczenia zwiększyła się w ciągu roku o 11,8%. Najwięcej ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzono w powiatach konińskim (26,6%; 19,5% w 2010 r.) i tureckim (odpowiednio 23,8% i 25,5%) oraz w Poznaniu (odpowiednio 14,8% i 16,8%).

W 2011 r. w województwie wielkopolskim 8,8% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania stanowiły ścieki oczyszczane biologicznie (10,2% w roku poprzednim). Oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów poddano 41,2% ścieków (45,0% w 2010 r.). W sposób mechaniczny oczyszczono 49,7% ścieków przemysłowych i komunalnych (44,2% przed rokiem). Z pozostałych 0,4 hm<sup>3</sup> ścieków nieoczyszczanych (stanowiących 0,2% ścieków wymagających oczyszczenia) 93,7% odprowadzono bezpośrednio z zakładów produkcyjnych.

Bezpośrednio z zakładów do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 1606,9 hm<sup>3</sup> ścieków przemysłowych (wśród których 92,7% stanowiły wody chłodnicze – umownie czyste). W skali roku ilość ścieków odprowadzana bezpośrednio z zakładów wzrosła o 21,3%.

Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,0% i osiągnęła poziom 106,7 hm<sup>3</sup>.

### ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZENIA W 2011 R.



Na terenie województwa wielkopolskiego w 2011 r. działało 315 komunalnych oczyszczalni ścieków (przed rokiem 308) oraz 102 przemysłowe oczyszczalnie ścieków (111 w 2010 r.). Długość sieci kanalizacyjnej (ogólnospławnej i z przeznaczeniem na ścieki gospodarcze) wynosiła 10398,9 km i w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 878,1 km, tj. o 9,2%.

### Odpadry przemysłowe i komunalne

Uciążliwość odpadów przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów. Według stanu na koniec 2011 r., w województwie wielkopolskim na składowiskach zakładów pracy nagromadzono 52517,7 tys. ton odpadów uciążliwych dla środowiska (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 3,2% odpadów krajowych. Ilość odpadów uciążliwych dla środowiska wzrosła w ciągu roku o 2,7%. Na 1 km<sup>2</sup> powierzchni województwa przypadało 1,8 tys. ton (1,7 tys. ton w 2010 r.) nagromadzonych odpadów.

W ciągu 2011 r. w 256 zakładach objętych obserwacją statystyczną wytworzono 5832,0 tys. ton odpadów (4,7% odpadów krajowych), co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza wzrost o 12,8%. Spośród ogółu wytworzonych odpadów odzyskowi poddano 66,5% (65,8% w 2010 r.),

a 32,1% (32,5% przed rokiem) unieszkodliwiono. Najwięcej odpadów wytworzono w Koninie (40,1%), Poznaniu (9,9%) oraz w powiecie tureckim (8,3%). W 2010 r. udziały te wynosiły odpowiednio 34,4%, 13,4% i 7,7%. Niezrekultywowane tereny składowania odpadów zajmowały 625,6 ha (632,7 ha przed rokiem).

Odpady komunalne, powstałe w wyniku działalności bytowo-gospodarczej ludności, uciążliwe dla środowiska, gromadzone są na składowiskach kontrolowanych. W 2011 r. zakłady oczyszczania zlokalizowane na terenie województwa zebrały 824,7 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (88,6% z nich unieszkodliwiono przez składowanie) oraz 103,7 tys. ton odpadów wyselekcjonowanych. W porównaniu z poprzednim rokiem ilość zebranych odpadów zmieszanych wzrosła o 0,5%, a odpadów wyselekcjonowanych o 10,0%. Odpady wywożone były na 68 składowisk, zajmujących łącznie powierzchnię 278,2 ha.

### Ochrona przyrody

Według stanu na koniec 2011 r. obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione zajmowały w województwie wielkopolskim 948,3 tys. ha (948,4 tys. ha w 2010 r.), co stanowiło 31,8% ogólnego obszaru województwa i 9,3% prawnie chronionej powierzchni kraju. Podobnie jak przed rokiem obszary chronionego krajobrazu zajmowały 79,5% terenów prawnie chronionych województwa, parki krajobrazowe – 18,8%, parki narodowe – 0,8%, a rezerваты przyrody – 0,4%. Jako pomniki przyrody zakwalifikowano 3777 obiektów (o 32 mniej niż w 2010 r.). Na 1 mieszkańca województwa przypadało 2744 m<sup>2</sup> (2752 m<sup>2</sup> przed rokiem) powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej.

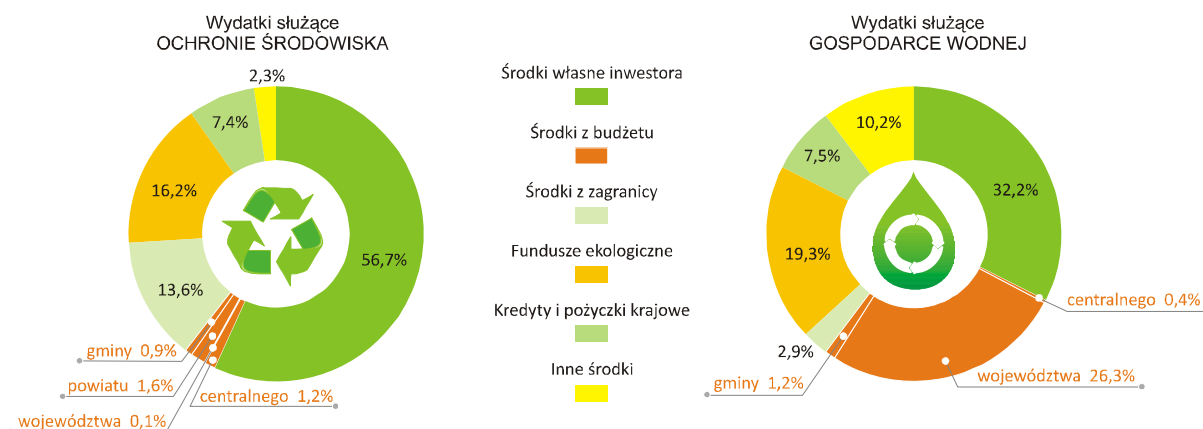
### Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska wymaga nakładów na inwestycje ekologiczne. W 2011 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie wielkopolskim wyniosły 1181,8 mln zł (wzrost o 36,8% w stosunku do poprzedniego roku). Kwota ta stanowiła 9,7% krajowych nakładów na ochronę środowiska i 5,7% ogółu nakładów inwestycyjnych województwa. Środki przeznaczone na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły 63,0% ogółu nakładów służących ochronie środowiska (65,6% w 2010 r.); na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu przeznaczono 28,0% tej kwoty (19,2% w poprzednim roku), a na gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych – 5,0% (12,2% w 2010 r.).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2011 r. w województwie wielkopolskim wyniosły 279,1 mln zł (wzrost o 24,5% w porównaniu z 2010 r.), tj. 8,9% nakładów krajowych na ten cel i 1,3% ogółu nakładów inwestycyjnych województwa. Na ujęcia i doprowadzenie wody przeznaczono 37,0% wydatków, na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 33,7%, na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp – 11,9%, na zbiorniki i stopnie wodne – 10,8%, a na regulację oraz zabudowę rzek i potoków górskich – 6,6%.

W 2011 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego nakłady służące ochronie środowiska wyniosły 343 zł (251 zł w 2010 r.), a służące gospodarce wodnej – 81 zł (65 zł w poprzednim roku).

**NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ  
WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA W 2011 R.**



Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną w 2011 r. w województwie wielkopolskim to m.in.:

- 7 oczyszczalni ścieków komunalnych – o łącznej przepustowości 9659 m<sup>3</sup>/dobę;
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca: ścieki – o długości 800,2 km oraz wody opadowe – o długości 111,3 km;
- ujęcia wodne – o wydajności 3906 m<sup>3</sup>/dobę;
- sieć wodociągowa – o długości 455,4 km.

**TABL. 1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA W 2011 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń powietrza <sup>a</sup>		Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km <sup>2</sup> w dam <sup>3</sup>	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane odprowadzane do wód i do ziemi w % wymagających oczyszczenia	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków <sup>b</sup> w % ludności ogółem	Odpady <sup>c</sup> wytworzone w ciągu roku	
	pyłowych	gazowych				na 1 km <sup>2</sup> w tonach	w tym poddane odzyskowi w %
	w %						
<b>POLSKA</b> .....	<b>99,7</b>	<b>60,2</b>	<b>35,7</b>	<b>92,3</b>	<b>65,7</b>	<b>395,1</b>	<b>71,8</b>
Dolnośląskie .....	99,9	92,3	23,3	97,0	76,8	1757,6	69,0
Kujawsko-pomorskie ....	99,2	42,4	14,0	97,5	70,2	138,0	83,9
Lubelskie .....	98,5	84,2	14,7	99,7	53,3	206,9	60,8
Lubuskie .....	99,0	19,0	7,4	98,3	68,0	81,2	95,0
Łódzkie .....	99,9	68,2	18,3	99,6	67,3	434,5	16,6
Małopolskie .....	99,5	47,8	35,7	98,5	56,9	438,3	91,5
Mazowieckie .....	99,7	42,5	77,9	78,5	52,6	212,6	53,2
Opolskie .....	99,9	69,5	12,9	85,7	68,1	103,2	82,9
Podkarpackie .....	99,5	38,2	17,2	98,2	66,2	117,3	94,8
Podlaskie .....	99,0	13,7	4,7	100,0	63,6	35,1	90,7
Pomorskie .....	99,1	73,0	13,4	99,6	80,8	131,1	89,9
Śląskie .....	99,7	30,5	38,4	82,0	72,8	2852,6	87,5
Świętokrzyskie .....	99,8	42,5	117,3	74,1	51,1	160,3	97,5
Warmińsko-mazurskie...	97,5	2,8	6,0	99,7	72,1	37,3	84,5
<b>Wielkopolskie</b> .....	<b>99,7</b>	<b>59,8</b>	<b>61,7</b>	<b>99,8</b>	<b>63,3</b>	<b>195,5</b>	<b>66,5</b>
Zachodniopomorskie .....	99,6	47,9	75,0	99,3	80,3	330,1	51,1

<sup>a</sup> W zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. <sup>b</sup> Na podstawie szacunków. <sup>c</sup> Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

TABL. 1. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA W 2011 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady komunalne zebrane <sup>d</sup> na 1 mieszkańca w kg	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona		Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) służące			
		w % powierzchni ogółem	na 1 mieszkańca w m <sup>2</sup>	ochronie środowiska		gospodarce wodnej	
				w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	na 1 mieszkańca w zł	w % nakładów inwestycyjnych na gospodarkę narodową	na 1 mieszkańca w zł
<b>POLSKA</b> .....	<b>255</b>	<b>32,5</b>	<b>2633</b>	<b>5,0</b>	<b>316</b>	<b>1,3</b>	<b>81</b>
Dolnośląskie .....	314	18,6	1272	3,9	268	1,6	110
Kujawsko-pomorskie ....	250	31,8	2722	4,5	245	1,3	72
Lubelskie.....	159	22,7	2625	5,2	245	1,5	69
Lubuskie .....	292	38,9	5320	2,8	220	1,8	143
Łódzkie .....	250	19,7	1419	9,3	619	0,4	28
Małopolskie .....	225	52,1	2361	4,4	238	3,3	178
Mazowieckie .....	275	29,7	1997	2,9	249	0,7	57
Opolskie.....	253	27,2	2527	6,7	310	2,3	105
Podkarpackie .....	177	44,7	3747	3,9	245	1,0	60
Podlaskie .....	210	32,0	5376	3,8	205	1,2	64
Pomorskie .....	296	32,7	2620	5,4	331	1,4	83
Śląskie .....	294	22,1	590	5,0	326	0,9	58
Świętokrzyskie .....	153	64,5	5912	11,8	616	1,3	68
Warmińsko-mazurskie...	225	46,7	7775	5,0	269	1,5	77
<b>Wielkopolskie</b> .....	<b>269</b>	<b>31,8</b>	<b>2744</b>	<b>5,7</b>	<b>343</b>	<b>1,3</b>	<b>81</b>
Zachodniopomorskie .....	312	21,1	2800	8,2	418	1,7	88

<sup>d</sup> Dane szacunkowe.

*Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego.*